

Increment dels moviments migratoris

Neus Santaner Pons. Secretària gral. STEI-I

Vaig llegir fa uns mesos a un diari local, que en la seva visita a Madrid el president Lula da Silva va recordar que per acabar amb el terrorisme internacional i les guerres, el que calia era acabar amb la pobresa i tot tipus de misèria. Crec que va fer molt bé en recordar-ho.

En el nostre confortable món, massa gent té la tendència a pensar que la pobresa és un producte de la natura, quan és l'home el qui la crea. La misèria existeix de la mà de la immoralitat, de la injustícia, del mal repartiment d'uns béns que distribuïts equitativament sobrarien per cobrir totes les necessitats. Però els Bush, els Blair, els Aznar, els Berlusconi, d'arreu del món, prefereixen enemics abans d'enfrontar-se amb l'autèntic problema: el terrible joc d'interessos. En aquest joc d'interessos les migracions són una de les seves conseqüències.

La globalització actual accelera la mobilitat demogràfica. La injusta distribució de la riquesa entre les diferents zones del món, el creixent procés de mundialització i la recerca d'unes millors condicions de vida, han provocat l'increment del moviments migratoris.

Les Illes Balears han passat en pocs anys de ser una zona d'emigració a ser zona receptora d'immigrants. Això ha configurat una situació d'urgent necessitat de gestionar el pluralisme cultural al servei d'una societat més democràtica, solidària i equilibrada. En aquest projecte l'ensenyament, l'escola, ha de ser, i ho està sent gràcies als esforços integradors del professorat, un dels eixos fonamentals per tal d'aconseguir una interculturalitat enriquidora que cohesioni i sigui respectuosa amb els valors cívics i culturals, acceptats democràticament i que formen part del compromís de convivència. Cal esmentar que aquesta societat multicultural es reflecteix, també, a l'escola, que a més, és l'espai privilegiat on s'han de transmetre els valors necessaris, per tal de lluitar contra les actituds defensives i excloents de les persones immigrants, i l'espai perquè la tolerància i el respecte siguin una realitat i es garantitzi que totes i tots reconeixem els valors acceptats democràticament.

No obstant, no és possible entendre la integració de l'alumnat immigrant i la de la seva família just amb l'ensenyament. El fenomen migratori té múltiples causes i demanda un tractament global, que no pot ser uniforme ja que cada situació requereix una actuació específica.

Actualment ens trobam que a la Comunitat de les Illes Balears més del 35% de la població ha nascut fora.

Menys del 65% és autòctona. Es calcula que a l'any 2010 el 50% de la població haurà nascut fora d'aquest territori. Ja a l'any 2003 la població ha superat el 900.000 habitants.

La societat emissora procedeix de 160 estats diferents, amb 80 llengües maternes. El 30% de la població ha nascut a altres zones de l'Estat espanyol i el 10 % fora.

Aquesta acceleració demogràfica ha produït grans canvis a la societat illenca: des de la inflació del mercat mobiliari i la reactivació de l'especulació; la transformació del camp com a àrea de producció agropecuària a sòl residencial i concebut com a jardí particular o que existeixin xarxes particulars de proveïment de certs grups europeus que generen trames paral·leles de comerços, serveis i mitjans de comunicació i que no tenen cap tracte amb la resta de població.

Cal esmentar el rejuveniment que ha produït aquesta entrada massiva d'immigrants a una població envellida com era la balear, que ha passat a ser una de les capdavanteres en la taxa de natalitat. També, aquests importants contingents de persones són la mà d'obra de sectors poc atractius per a la població autòctona: a l'agricultura, a la construcció, al servei domèstic, a la cura de persones majors, ...

Però les dificultats d'integració són importants: la desconfiança per part de la població autòctona, la carestia de l'habitatge, la dificultat cultural i lingüística, l'enduriment de la política d'immigració amb la retrògrada Llei d'estrangeria. Tot això fa que les persones immigrants extracomunitàries siguin vulnerables i inestables i pateixin situacions de marginalitat, indefensió i discriminació.

L'escola viu el fenomen de la immigració directament. La població escolar creix curs rere curs, dia a dia i aquest creixement és degut a la immigració. No obstant, aquest alumnat és molt inestable, té molta mobilitat, o bé cap a altres centres educatius de la mateixa Comunitat Autònoma o bé, cap a d'altres comunitats. Això distorsiona el ritme d'aprenentatge i dificulta els mecanismes escolars d'acollida i d'integració. Un altre dels problemes que ho dificulta és que una part d'aquest alumnat no parla cap de les dues llengües oficials, i una altra és que la majoria de l'alumnat procedent de l'Amèrica hispana o d'altres comunitats de parla no catalana de l'Estat espanyol desconeixen el català, llengua vehicular a la majoria de centres educatius. Actualment, segons les darreres dades de població

“Aquesta acceleració demogràfica ha produït grans canvis a la societat illenca: des de la inflació del mercat mobiliari i la reactivació de l'especulació; la transformació del camp com a àrea de producció agropecuària a sòl residencial i concebut com a jardí particular...”

escolar, l'alumnat estranger supera el 10 per cent. Per aquest motiu cal que el sistema educatiu i l'Administració donin una resposta a aquesta presència, que es va incrementant constantment, de l'alumnat estranger. Per tot això:

- Els centres educatius treballen per a la integració mitjançant la diversificació curricular, la programació d'activitats d'acollida i d'integració amb activitats destinades a reduir el desfasament escolar.

- No obstant, l'Administració educativa ha de garantir l'escolarització adequada de tota la població. Ha d'evitar la concentració en determinats centres. Ha de fer una distribució equitativa de l'alumnat immigrant entre tots els centres sostinguts amb fons públics, per tal de potenciar la interrelació entre el col·lectiu d'immigrants i la població autòctona.

- La formació del professorat vers el tractament de la diversitat és bàsica. Cal que l'Administració hi dediqui molts més recursos.

- Els currículums escolars han d'integrar els elements de la cultura pròpia dels diferents col·lectius escolaritzats, i no tant de la cultura oficial dels països de procedència, sinó la de les persones i grups concrets. La diversitat cultural ha de ser assumida pels continguts escolars i s'han d'eliminar els prejudicis ètnics i racials.

- S'han d'incrementar i incentivar els programes de mediació cultural, ja que s'ha demostrat que són un instrument bàsic per a l'acolliment i la resolució de les necessitats immediates de comunicació i informació de les persones novingudes.

La llista de demanda de millores per poder dur a terme una vertadera integració és inacabable. L'escola, com a institució clau per configurar les modalitats de socialització i inserció social de l'alumnat immigrant, ha de facilitar l'aprenentatge dels codis bàsics de la societat receptora, incloses les llengües pròpies, i ha d'iniciar un procés de qualificació formalitzat, però l'escola no ho pot fer tot, els programes educatius i l'actuació de l'escola han de complementar-se amb mesures d'altres àmbits com els relacionats amb la concessió plena dels drets individuals i l'exigència de les obligacions

cíviques, la lluita contra l'exclusió social, l'accés als serveis bàsics de salut, habitatge digne i treball "legal". Cal potenciar la coordinació entre les institucions i els distints departaments. Les polítiques i actuacions educatives no poden deixar l'escola com a única responsable, s'han d'implicar totes les institucions i el conjunt de la societat. Cal un compromís i un acord global de tota la societat ara més que mai.

Bibliografia: Colectivo Ioé (2002) Inmigración, escuela y mercado de trabajo. Una radiografía actualizada. Barcelona. Fundació La Caixa.

Consell Escolar de les Illes Balears (2003): Immigració i educació a les Illes. Conselleria d'Educació i Cultura.

Santi Hernàiz
carrer Àngel Guimerà, 60
07004 Palma de Mallorca
971 75 07 86 - 630 90 69 65
santi.hernai@terra.es

Disseny gràfic i maquetació

Logotips

Fulletons

Cartells

Butlletins

Revistes

Llibres

Catàlegs ...

àmplia experiència en moviments associatius

preus molt ajustats !

demanau pressupost ... sense compromís